

По нашата кореспонденция съ Бакунина и Мацини истъглявахме, по нѣкогашъ, много полезни работи за България, когато ний сами не можахме да ги узнаеме. За много работи се допитвахме съ тѣхъ, и тѣ ни даваха много добри упътвания въ политическо отношение. Мацини съ едно свое писмо ни съвѣтваше, да се вардимъ да не отиваме никога рѣско съ нашитѣ братия — руситѣ, защото само руското правителство може въ извѣстенъ случай да се притече въ наша помощ.

IV.

Дѣйствиата на тайний съзаклѣтъ комитетъ въ втората му фаза.

Както казахъ по-горѣ сега никакъвъ вещественъ комитетъ нѣмаше, но въ главитѣ на българскитѣ родолюбци въ България бѣше се вжлпилъ единъ, нѣкакъ по въображение, сжществуващъ силенъ комитетъ. По селата изъ България почна да се говори за комитети, турцитѣ бѣха пощрактели съ думата *комита*. Даже и ако го нѣмаше, турцитѣ трѣбваше да го съставатъ. Метхатъ-паша въздигна бѣсилници по главнитѣ градища и започна да бѣси кривъ и невиненъ съ обвинение че е комита. А българитѣ още повече възживяха. Какво да се прави въ такова едно положение?

Въ мене се възвърнаха сички мои стари идеали. Да се подържи за реално, нѣщо несжществующе; защото то ще бжде по-страшно отъ сичко друго, понеже сѣкий го чува, но не го вижда. Както пише и Г-нъ Кисимовъ въ своитѣ *мемоари*: „Прѣзъ пролѣтѣта на 1867 година дождаха въ Букурещъ нарочно да търсятъ тайний български комитетъ, и да му дадатъ помощитѣ си отъ Одеса извѣстнитѣ български патриоти: Рашеевъ и Тошковъ, както мнозина и отъ България“. — Какъ ще го намѣрятъ, когато той тогава се намѣрваше въ дълбокъ сънъ слѣдъ моето заминувание въ Плоещъ. Значи когато нѣщо не е на лице, то по звонъ прави по-голѣмъ ефектъ. Това